

LBRIS

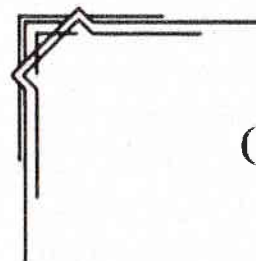
We know
books

AGATHA CHRISTIE

13 PROBLEME

Traducere din limba engleză
CRISTINA MIHAELA TRIPON

LITERA
București

CAPITOLUL I

CLUBUL DE MARȚI SEARA

– Mistere neelucitate.

Raymond West rosti aceste cuvinte dintr-un nor de fum, repetându-le cu o oarecare plăcere și cu timiditate în glas: mistere neelucitate.

Privi mulțumit în jur. Era o încăpere veche, cu bârne groase și negre ce traversau tavanul, amenajată cu o mobilă veche care se potrivea de minune – de aici și privirea aprobatoare a lui Raymond West. Era scriitor de profesie și îi plăcea ca ambianța să fie fără cusur. Casa mătușii sale, Jane, fusese întotdeauna pe placul său. Își îndreptă privirea spre șemineul în fața căruia, într-un fotoliu mare, ședea dreaptă mătușa lui. Miss Marple era îmbrăcată cu o rochie neagră din brocart, cu un cordon în jurul taliei. Dantela cădea în cascadă pe partea din față a corsetului. Purta mănuși negre din dantelă, iar pe cap, o bonetă neagră, tot din dantelă, care îi acoperea părul cărunt, prins sus. Tricota ceva alb, moale și pufoș. Ochii ei, de un albastru spălăcit, îi urmăreau

cu bunăvoință și cu blândețe atât pe nepot, cât și pe musafirii acestuia. Mai întâi își opri privirea asupra lui Raymond, care era binedispus, apoi asupra lui Joyce Lemprière, artista, cu părul său negru, tuns scurt, și cu ochii verzi, ciudați, iar, în cele din urmă, asupra aceluia domn cu aspect spilcuit și aer sofisticat, Sir Henry Clithering. În încăperea se mai aflau încă două persoane, părintele Pender, cel mai în vârstă membru al clerului din parohie, și domnul Petherick, avocatul, un bărbat mărunțel și uscat, care purta ochelari de vedere și care avea obiceiul să privească peste rama acestora, și nu prin lentile. Miss Marple îi studie scurt pe toți cei prezenți, apoi își reluă tricotatul, cu un zâmbet blând întipărit pe buze.

Domnul Petherick tuși scurt și sec, așa cum făcea de obicei când voia să spună ceva.

- Ce-ai spus, Raymond? Mistere neelucidate? Ha! Ce-i cu ele?

- Nimic, spuse Joyce Lemprière. Lui Raymond îi place doar cum sună atunci când le rostește.

Raymond West îi aruncă o privire plină de reproș la care, drept răspuns, artista își lăsă capul pe spate și izbucni în râs.

- E un farsor, nu-i așa, Miss Marple? întrebă ea. Sunt sigură că știți asta.

Miss Marple îi zâmbi cu blândețe, dar nu răspunse.

- Viața însăși este un mister neelucidat, zise grav reprezentantul clerului.

Raymond se îndreptă în fotoliul în care ședea și își aruncă țigara cât colo, cu un gest impulsiv.

- Nu la asta mă refeream. Nu vorbeam din punct de vedere filozofic, zise el. Mă refeream la fapte reale, de zi cu zi, la lucruri care s-au întâmplat și cărora nimeni nu le-a putut da vreodată o explicație.

- Știi exact la ce te referi, dragul meu, zise Miss Marple. Bunăoară, doamna Carruthers a avut parte ieri-dimineață de o experiență ciudată. A cumpărat două borcane de creveți de la magazinul lui Elliot, după care a mai intrat în alte două magazine. Când a ajuns acasă însă, și-a dat seama că nu mai avea creveții. S-a întors la ambele magazine, însă creveții parcă intraseră în pământ. Mie mi se pare un lucru extraordinar.

- O poveste dubioasă, zise Sir Henry grav.

- Există mai multe explicații posibile, firește, continuă Miss Marple, în timp ce obrazii i se îmbujorau pe măsură ce se însuflețea. De exemplu, altcineva...

- Draga mea mătușă, o întrerupse Raymond West oarecum amuzat, eu nu vorbeam despre vreun incident minor petrecut la țară. Eu mă refeream la crime și dispariții - genul de lucruri

despre care Sir Henry ne-ar putea povesti oricând dacă ar vrea.

- Dar eu nu vorbesc niciodată despre munca mea, zise Sir Henry cu modestie. Nu, niciodată nu fac asta!

Sir Henry Clithering fusese până de curând comisar la Scotland Yard.

- Bănuiesc că există o mulțime de crime pe care poliția nu a reușit să le elucideze, zise Joyce Lemprière.

- Cred că acesta este un lucru recunoscut, zise domnul Petherick.

- Mă întreb, zise Raymond West, ce fel de minte reușește cel mai bine să elucideze un mister? Oamenii sunt de părere că un ofițer de poliție mediocru poate fi împiedicat de lipsa sa de imaginație.

- Acesta este punctul de vedere al unei persoane neavizate, spuse rece Sir Henry.

- Tu chiar vrei un comitet, zise Joyce, zâmbind. Pentru lămuriri despre psihologie și imaginație, adresați-vă scriitorului...

Făcu o plecăciune ironică în fața lui Raymond, însă acesta își păstră mina serioasă.

- Arta scrisului te ajută să înțelegi mai bine natura umană, zise el pe un ton sobru. Scriitorul observă aspecte pe care un om obișnuit le poate trece cu vederea.

- Știu, dragul meu, zise Miss Marple, cărțile tale sunt foarte inteligent scrise. Dar chiar crezi că oamenii sunt cu adevărat atât de dezagreabili precum îi descrii tu?

- Dragă mătușă, n-ai decât să-ți păstrezi convingerile, zise Raymond. Ferească Dumnezeu să vreau să ți le zdruncin cumva!

- Ce vreau să zic, începu Miss Marple, încrunțându-se puțin în timp ce număra ochiurile tricotate, este că mie unii oameni nu mi se par a fi neapărat răi sau buni, ci pur și simplu foarte prostuți.

Domnul Petherick tuși din nou scurt.

- Nu crezi, Raymond, spuse el, că acorzi prea multă importanță imaginației? Imaginația este un lucru foarte periculos. Noi, avocații, știm asta foarte bine. Să poți examina imparțial probele, să iei faptele așa cum sunt - aceasta este, după părerea mea, singura metodă logică prin care poți descoperi adevărul. Și, din experiența mea, vă spun că este singura metodă prin care nu dai greș.

- Pfu! strigă Joyce aruncându-și indignată părul negru pe spate. Pun rămășag că v-aș bate pe toți la acest joc. Nu sunt doar femeie - și n-aveți decât să spuneți ce vreți, femeile au o intuiție care le lipsește bărbaților -, sunt și artistă. Văd lucruri pe care voi nu le vedeți. În plus, în calitate de artistă, am avut de-a face cu tot felul de oameni,

de toate tipurile și de toate condițiile. Cunosc viața așa cum scumpa noastră Miss Marple, aici de față, nu are cum s-o cunoască.

- Eu nu cunosc lucrurile acestea, draga mea, zise Miss Marple. Dar uneori, în sate, se întâmplă lucruri dureroase, neplăcute.

- Pot să vorbesc? interveni părintele Pender zâmbind. Știu că în zilele noastre lumea îi discreditează pe oamenii clerului, însă noi auzim o mulțime de lucruri și cunoaștem o latură a caracterului uman care, pentru lumea exterioară, este ca o carte închisă.

- Ei bine, zise Joyce, mie mi se pare că suntem un grup destul de reprezentativ. Ce-ați zice dacă am alcătui un club? Ce zi e azi? Marți? Îi vom spune „Clubul de marți seara“. Ne vom întâlni în fiecare săptămână și fiecare membru va trebui să propună pe rând câte o problemă. Un mister despre care a auzit și a cărui dezlegare să o cunoască, firește. Ia să vedem, câți suntem? Unu, doi, trei, patru, cinci. Ar trebui să fim șase.

- M-ai uitat pe mine, draga mea, zise Miss Marple zâmbind larg.

Joyce tresări ușor, însă nu lăsă să se observe acest lucru.

- Minunat, Miss Marple, zise ea, nu m-am gândit că ați dori să intrați în joc.

- Cred că va fi foarte interesant, răspunse Miss Marple, mai ales cu atâția domni inteligenți printre noi. Tare mă tem că eu nu sunt chiar atât de inteligentă, însă, trăind atâția ani în St. Mary Mead, am avut ocazia să cunosc întru câtva natura umană.

- Sunt convins că participarea dumneavoastră va fi extrem de importantă, spuse curtenitor Sir Henry.

- Cine va începe? întrebă Joyce.

- Cred că nu încape nici o îndoială în această privință, zise părintele Pender, din moment ce suntem atât de norocoși încât să-l avem printre noi pe distinsul Sir Henry...

- Nu-și mai termină fraza, ci făcu o plecăciune curtenitoare spre Sir Henry.

Acesta rămase tăcut pentru un minut sau două, apoi oftă, își încrucișă din nou picioarele și începu:

- Îmi este cam dificil să aleg ceva care să fie pe placul dumneavoastră, dar întâmplarea face să știu un exemplu care se potrivește foarte bine situației de față. Poate ați auzit despre acest caz, pe marginea căruia s-a scris și prin ziare în urmă cu un an. La vremea respectivă, a fost considerat un mister neelucidat, dar, cu câteva zile în urmă, i-am găsit rezolvarea. Cazul este foarte simplu. Trei oameni au luat cina împreună și, printre

alte feluri, au mâncat și homar la conservă. Mai târziu, toți trei s-au îmbolnăvit și a fost chemat de urgență un doctor. Doi dintre ei și-au revenit, dar al treilea a murit.

- Aha! spuse Raymond aprobator.

- După cum ziceam, cazul părea simplu. S-a stabilit că moartea a fost cauzată de intoxicare cu ptomaină. S-a emis un certificat, iar victima a fost îngropată. Însă lucrurile nu au rămas astfel.

Miss Marple încuvință din cap.

- Bănuiesc că oamenii au început să vorbească, zise ea. În general, așa se întâmplă.

- Și-acum trebuie să vă descriu personajele acestor drame. Le voi spune soților „domnul și doamna Jones“, iar însoțitoarei soției, „domnișoara Clark“. Domnul Jones era comis-voiajor pentru o companie farmaceutică. Era un bărbat chipeș, deși cam neîngrijit, și avea în jur de 50 de ani. Soția lui era o femeie obișnuită, de vreo 45 de ani. Însoțitoarea, domnișoara Clark, în vârstă de 60 de ani, era o femeie grăsuță și plină de viață, cu o față radioasă și rumenă. S-ar putea spune că nici unul dintre aceștia nu avea ceva deosebit. Problemele au început într-un mod foarte ciudat. Cu o seară în urmă, domnul Jones își petrecuse noaptea într-un mic hotel din Birmingham. Întâmplarea a făcut ca, în ziua respectivă, să fie adăugată hârtie de sugativă nouă în suport, iar camerista, negăsindu-și

altceva mai bun de făcut, s-a amuzat examinând hârtia în oglindă, la puțin timp după ce domnul Jones scrisese o scrisoare. Câteva zile mai târziu, a apărut în ziare știrea despre moartea doamnei Jones, survenită după ce aceasta mâncase homar la conservă, și atunci camerista le-a împărțit și celorlalți colegi ai săi cuvintele pe care le descifrase pe hârtia-sugativă. Erau următoarele: „Totalmente dependent de soția mea... când va muri voi... sute și mii...“ Poate vă aduceți aminte că a existat de curând un caz în care soția a fost otrăvită de soțul ei. Nu a fost nevoie de mare lucru pentru ca imaginația acestor cameriste să explodeze. Domnul Jones plănuise să scape de soția lui și să moștenească sutele de mii de lire! Din întâmplare, una dintre cameriste avea rude în târgușorul în care locuiau soții Jones. Aceasta le scrisese rudelor, apoi primise răspuns. Se părea că domnul Jones acordase o atenție deosebită fiicei medicului din orașel, o tânără frumoasă în vârstă de 33 de ani. Scandalul a început să ia proporții. A fost chemat ministrul afacerilor interne. La sediul Scotland Yardului veneau numeroase scrisori anonime, în care domnul Jones era acuzat că și-ar fi ucis soția. Trebuie să menționez faptul că nu am crezut nici o secundă că ar putea fi altceva în afara unor zvonuri sau bârfe, obișnuite într-un târgușor. Cu toate acestea, s-a obținut

un mandat de exhumare, ținut secret de ochii lumii. A fost unul dintre acele cazuri care nu au la bază altceva decât superstițiile oamenilor și care se dovedesc a fi surprinzător de adevărate. În urma autopsiei, s-au găsit suficiente urme de arsenic care să confirme faptul că doamna decedată murise în urma otrăvirii cu arsenic. Era de datoria Scotland Yardului și a autorităților locale să dovedească modul în care fusese administrat arsenicul și de către cine.

- Ah! făcu Joyce. Îmi place. Chestii reale.

- Cel bănuțit a fost soțul, firește. El a fost cel care a beneficiat de pe urma morții soției sale. Nu moștenise sute de mii de lire, așa cum își închipuise camerista, ci doar o sumă frumușică de opt mii de lire. Nu avea nici un ban în afară de cei pe care îi câștiga și era un bărbat cu obiceiuri oarecum extravagante, care agreea în mod deosebit compania femeilor. Am investigat cât de discret am putut povestea cu fiica doctorului; deși era limpede că între cei doi existase o prietenie strânsă la un moment dat, întrerupseseră brusc orice legătură în urmă cu două luni și nu se mai văzuseră de atunci. Însuși doctorul, un bărbat în vârstă, foarte direct și încrezător, a fost uluit de rezultatul autopsiei. Fusese chemat cam pe la miezul nopții și îi găsisse pe cei trei suferinzi. Își dăduse seama pe loc de starea gravă în care se afla doamna Jones

și trimisese pe cineva la dispensarul lui să aducă niște pastile de opiu, ca să-i mai aline durerea. În ciuda eforturilor sale totuși, aceasta murise, însă doctorul nu suspectase nici măcar o secundă că ar fi fost ceva în neregulă. Era convins că femeia murise din cauza unei forme de botulism. Cina din seara respectivă fusese alcătuită din homar la conservă, salată, tartă, pâine și brânză. Din nefericire, nu mai rămăseseră resturi din homar: se mâncase tot, iar conservele fuseseră aruncate. O interogase pe servitoarea cea tânără, Gladys Linch. Aceasta era teribil de afectată, plângea, se agita și îi fusese greu să o determine să se concentreze asupra problemei, însă ea susținea încontinuu că nimeni nu umblase la acea conservă, iar homarul nu i se păruse a fi alterat. Acestea erau datele problemei. Dacă Jones i-ar fi administrat soției sale arsenic cu intenția de a o ucide, era limpede că nu ar fi pus otrava în vreuna dintre mâncărurile servite la cină, deoarece toate cele trei persoane consumaseră aceleași feluri. Și încă ceva: Jones se întorsese de la Birmingham tocmai în momentul în care mâncarea era adusă la masă, astfel încât nu ar fi avut timp să introducă otrava în mâncare dinainte.

- Dar însoțitoarea? întrebă Joyce. Femeia aceea plinuță cu fața zâmbitoare.

Sir Henry dădu din cap.

- Nu am trecut-o cu vederea nici pe domnișoara Clark, vă asigur. Însă părea îndoielnic că ar fi avut vreun motiv să comită o crimă. Doamna Jones nu-i lăsase nimic moștenire, iar moartea stăpânei sale o adusese în situația de-a se vedea nevoită să intre în serviciul altcuiva.

- Acest aspect pare să o disculpe, zise Joyce îngândurată.

- Unul dintre inspectorii mei a descoperit apoi un lucru semnificativ, continuă Sir Henry. În seara aceea, după cină, domnul Jones coborâse în bucătărie și ceruse un castron cu terci pentru soția lui, care se plânsese că nu se simte bine. El așteptase în bucătărie până când Gladys Linch îl pregătise, apoi îl dusesse chiar el în camera soției sale. Recunosc că am crezut că acest lucru va închide cazul.

Avocatul încuviință.

- Motiv, zise el, începând să enumere pe degete. Ocazie favorabilă. Fiind comis-voiajor la o firmă care se ocupa cu medicamente, avea acces la otravă.

- Și era un bărbat de moravuri ușoare, interveni clericul.

Raymond West se holbă la Sir Henry.

- Există un șiretlic în toată povestea asta, zise el. De ce nu l-ați arestat?

Sir Henry zâmbi, mai degrabă confuz.

- Aceasta a fost partea nenorocoasă a cazului. Până în acel moment, ancheta se desfășurase fără probleme, însă ajunseserăm într-un impas. Jones nu a fost arestat, căci, în momentul în care am interogată-o pe domnișoara Clark, aceasta ne-a spus că întregul conținut al castronului fusese băut nu de doamna Jones, ci de ea însăși. Da, se părea că domnișoara Clark urcase în odaia doamnei Jones, după cum îi era obiceiul. Aceasta din urmă ședea în pat, cu castronul cu cereale lângă ea.

„- Nu mă simt deloc bine, Milly“, a zis ea. „Așa-mi trebuie dacă am mâncat homar seara. L-am rugat pe Albert să-mi aducă un castron cu terci, dar acum, că mi l-a adus, nu prea mai am poftă.“

„- Păcat“, a răspuns domnișoara Clark, „pentru că e bine pregătit, fără cocoloașe. Gladys este o bucătăreasă foarte pricepută. În zilele noastre, foarte puține fete se mai pricep să pregătească bine un castron cu terci. Trebuie să recunosc că mie mi-e poftă și mi-e și foarte foame“.

„- Credeam că te ții în continuare de prostii“, a zis doamna Jones.

- Trebuie să menționez, interveni Sir Henry, că domnișoara Clark, îngrijorată de faptul că lua în greutate, urma ceea ce popular se cheamă: „cură de slăbire“.